

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

Trudne związki - co się z czym łączy w zdaniu?

OJ CZYSTY - DODAJ
DO ULUBIONYCH

Czasem znamy reguły, wiemy, z jakim przypadkiem łączy się dany rzeczownik, czasownik czy przyimek, ale mimo to - pisząc konkretny tekst - popełniamy błąd składniowy. Składniówki to te błędy, które spotykamy nawet w dobrych tekstach, pisanych przez osoby dbające o poprawność językową i odpowiednią stylistykę. Dlaczego tak się dzieje? Nie zawsze język giętki nadąża za tym, co pomyśli głowa, czasem gubimy się we własnych wątkach składniowych i semantycznych i mylimy związki wyrazów w zdaniu - mieszamy je, łącząc wyrazy „na krzyż”, przerzucając je do innych związków.

Spójrzmy na zdanie zaczerpnięte z pewnego facebookowego posta: „Nie poddała się i nie straciła nadziei na odnalezienie swojego kota, pomagając przy tym ponad setce innym”. Sens odczytujemy właściwie, ale całe zdanie - jednak kuleje. Poprawnie: ...pomagając przy tym ponad setce innych. Formalnie błąd polega więc na niedostosowaniu formy przypadku fleksyjnego zaimka INNY, będącego w tym zdaniu przydawką rzeczowną podrzędną wobec rzeczownika SETKA. SETKA łączy się w związku rzędu z dopełniaczem liczby mnogiej rzeczownika (ewentualnie przymiotnika lub zaimka): setka osób, setka koni, setka innych. Niezależnie od tego, w jakim przypadku pojawi się SETKA w zdaniu, jej przydawka pozostanie w dopełniaczu: z setką osób, z setką koni, z setką innych, ponad setce osób, ponad setce koni, ponad setce innych. Jest to oczywiste i gdy przyjdzie nam użyć samego połączenia SETKA + inny wyraz, nie popełnimy błędu. Jednak w zdaniu występuje wiele związków - i składniowych, i semantycznych - tak że konstrukcja, która wydaje się oczywista, w natłoku innych traci tę oczywistość. Autor zdania zasugerował się rekcją czasownika POMAGAĆ i utworzonego od niego, użytego w tym zdaniu, imiesłowa przysłówkowego POMAGAJĄC - a te wymagają użycia dopełnienia celownikowego. Pisząc swój post, autor myślał o kobiecie lub dziewczynie, która „nie straciła nadziei na odnalezienie swojego kota, pomagając przy tym (...) innym”, a że tych innych była ponad setka, dodał tę informację, zapominając jednak o tym, że zmiana ta wymaga przereformowania zdania, pociąga bowiem za sobą zmianę relacji semantycznych, a tym samym - zmianę związków składniowych w zdaniu.